

TRƯỜNG ĐẠI HỌC
SƯ PHẠM KỸ THUẬT TP. HỒ CHÍ MINH
HCMC University of Technology and Education

CHƯƠNG 1

KHÁI QUÁT SỰ RA ĐỜI VÀ PHÁT TRIỂN CỦA KHOA HỌC XÃ HỘI

GV: GVC.TS Nguyễn Thị Như Thúy

Email: ntnthuy@hcmute.edu.vn

Điện thoại: 0904932816

Cố vấn chuyên môn

*PGS.TS Nguyễn Thị Hồng Xoan
(Trưởng Khoa XHH, trường Đại học KHXX&NV,
ĐH Quốc gia TP HCM)*

XÃ HỘI HỌC KARL MARX

MỤC TIÊU BÀI HỌC

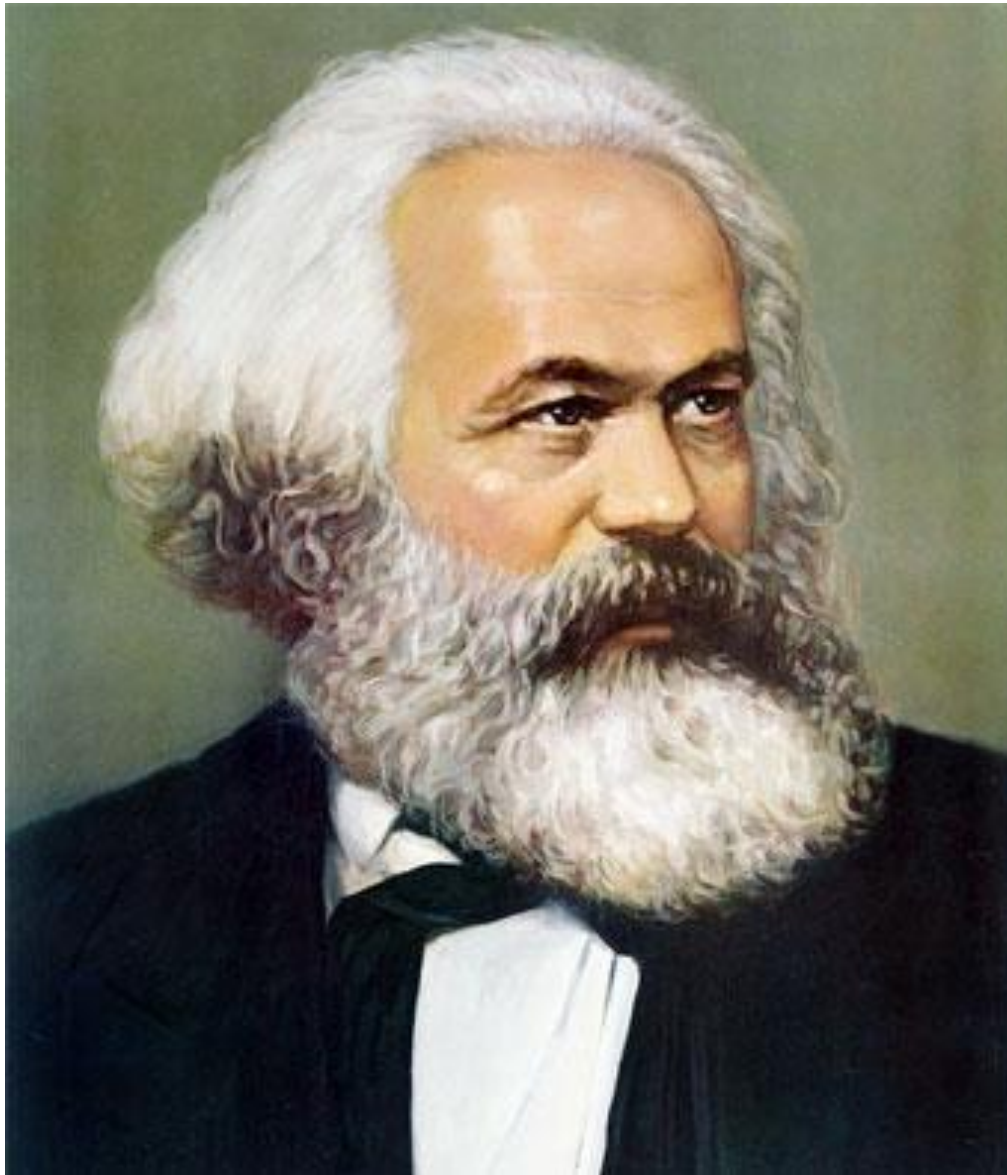
- Trình bày các luận điểm chính trong quan điểm xã hội học Karl Marx
- Ứng dụng các phương pháp xã hội học của Karl Marx giải thích các vấn đề từ thực tiễn xã hội như bất bình đẳng xã hội, hình thái kinh tế xã hội, phân tầng xã hội.

NỘI DUNG BÀI HỌC

- Sơ lược tiểu sử của Karl Marx
- Các quan niệm về xã hội học của Karl Marx
- Phương pháp

BÀI 3: XÃ HỘI HỌC KARL MARX (1818-1883)

SƠ LƯỢC VỀ TIỂU SỬ KARL MARX

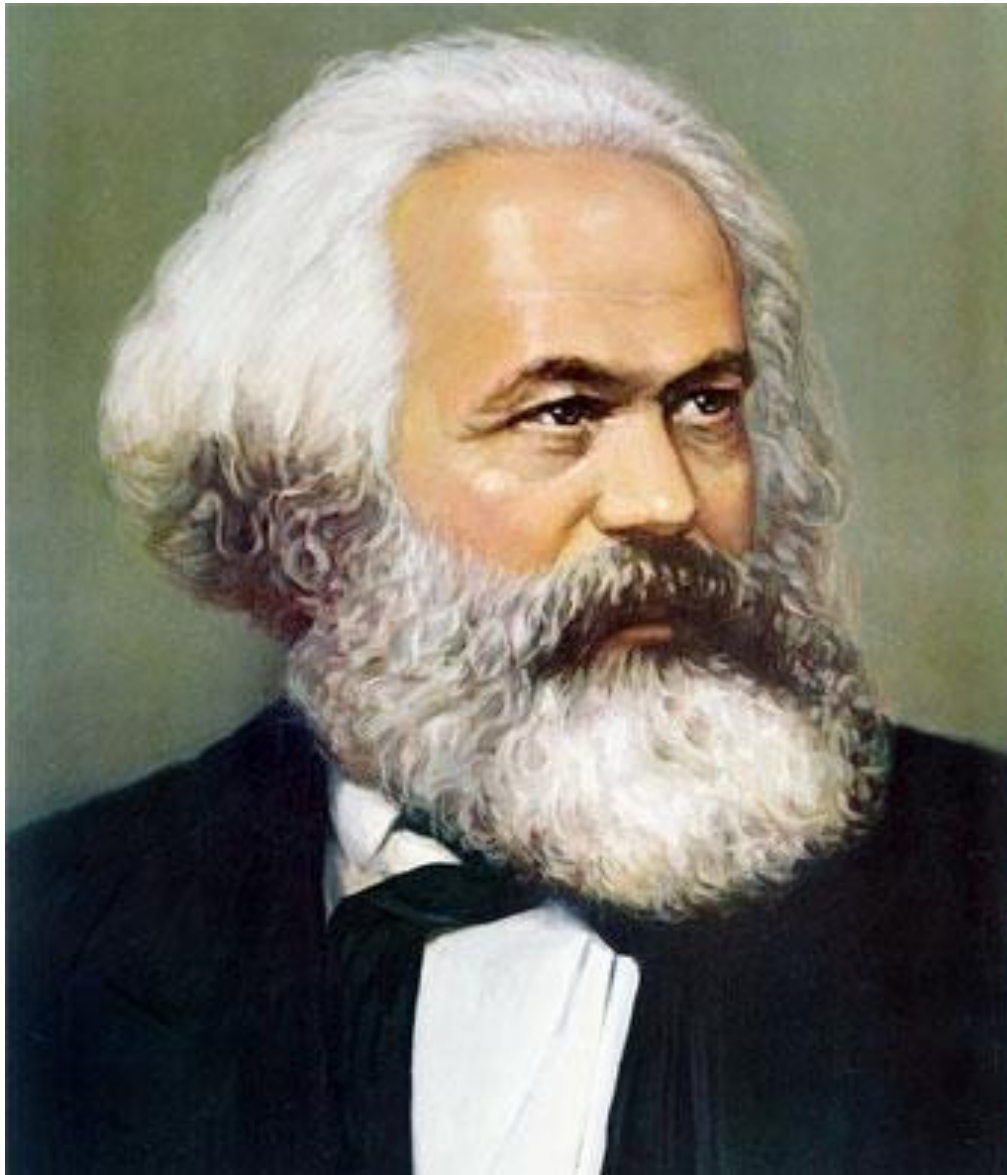
KARL MARX
(1818-1883)

- ❑ K.Marx là nhà kinh tế học Đức, sinh năm 1818 ở Treves, mất vào năm 1883 ở Luân Đôn
- ❑ Marx là nhà lí luận vĩ đại của phong trào công nhân thế giới và là nhà sáng lập chủ nghĩa cộng sản khoa học (cùng với F.Engels).
- ❑ Marx có ba phát kiến quan trọng như nhận xét của Engels:
  - ❖ Lí luận về giá trị thặng dư
  - ❖ Chủ nghĩa duy vật lịch sử
  - ❖ Tìm ra quy luật phát triển của lịch sử loài người.

BÀI 3: XÃ HỘI HỌC KARL MARX (1818-1883)

SƠ LƯỢC VỀ TIỂU SỬ KARL MARX

KARL MARX
(1818-1883)

❑ Marx có hai phát kiến quan trọng như nhận xét của Engels là:

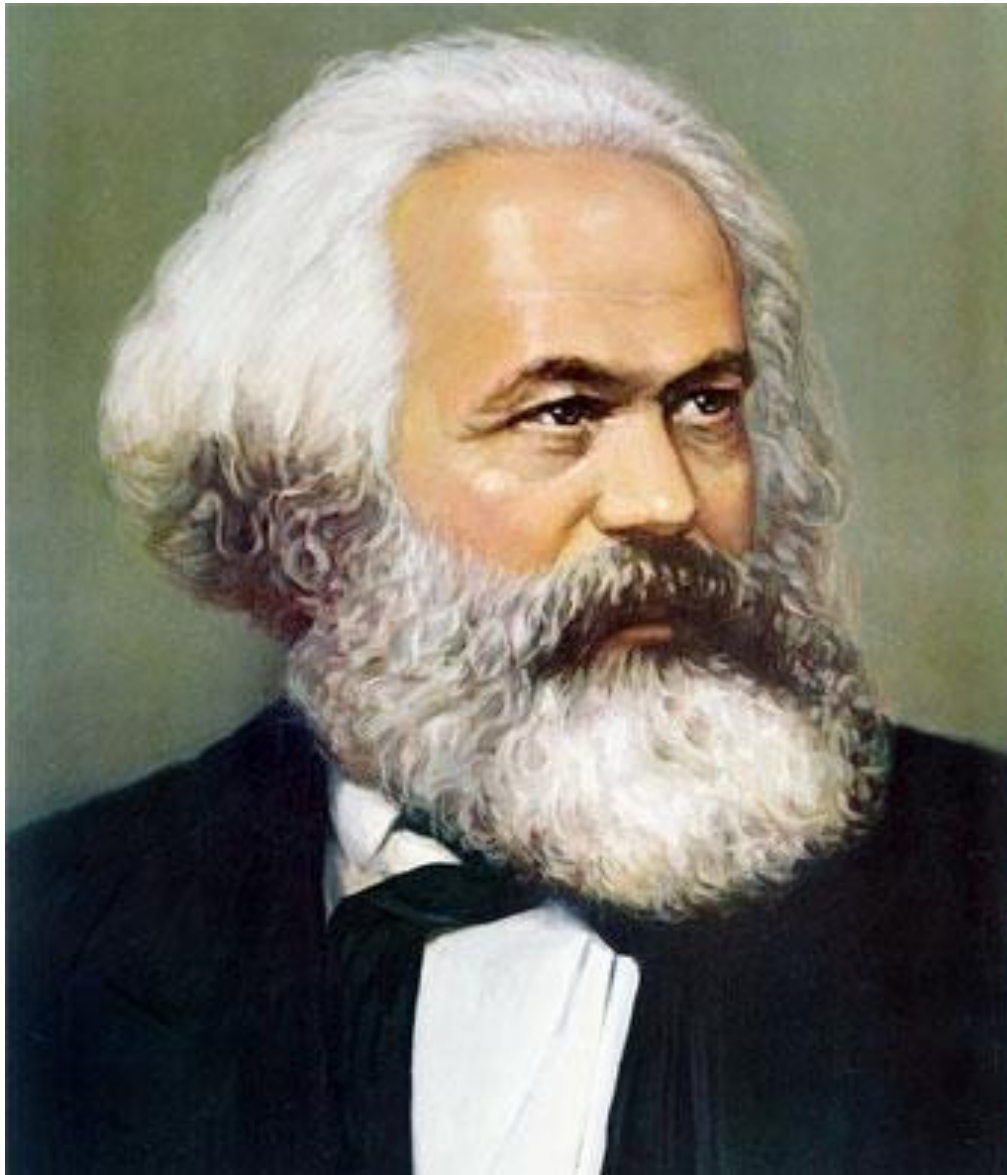

GIÁ TRỊ THẶNG DƯ

BÀI 3: XÃ HỘI HỌC KARL MARX (1818-1883)

SƠ LƯỢC VỀ TIỂU SỬ KARL MARX

KARL MARX
(1818-1883)

❑ Marx có hai phát kiến quan trọng như nhận xét của Engels là:

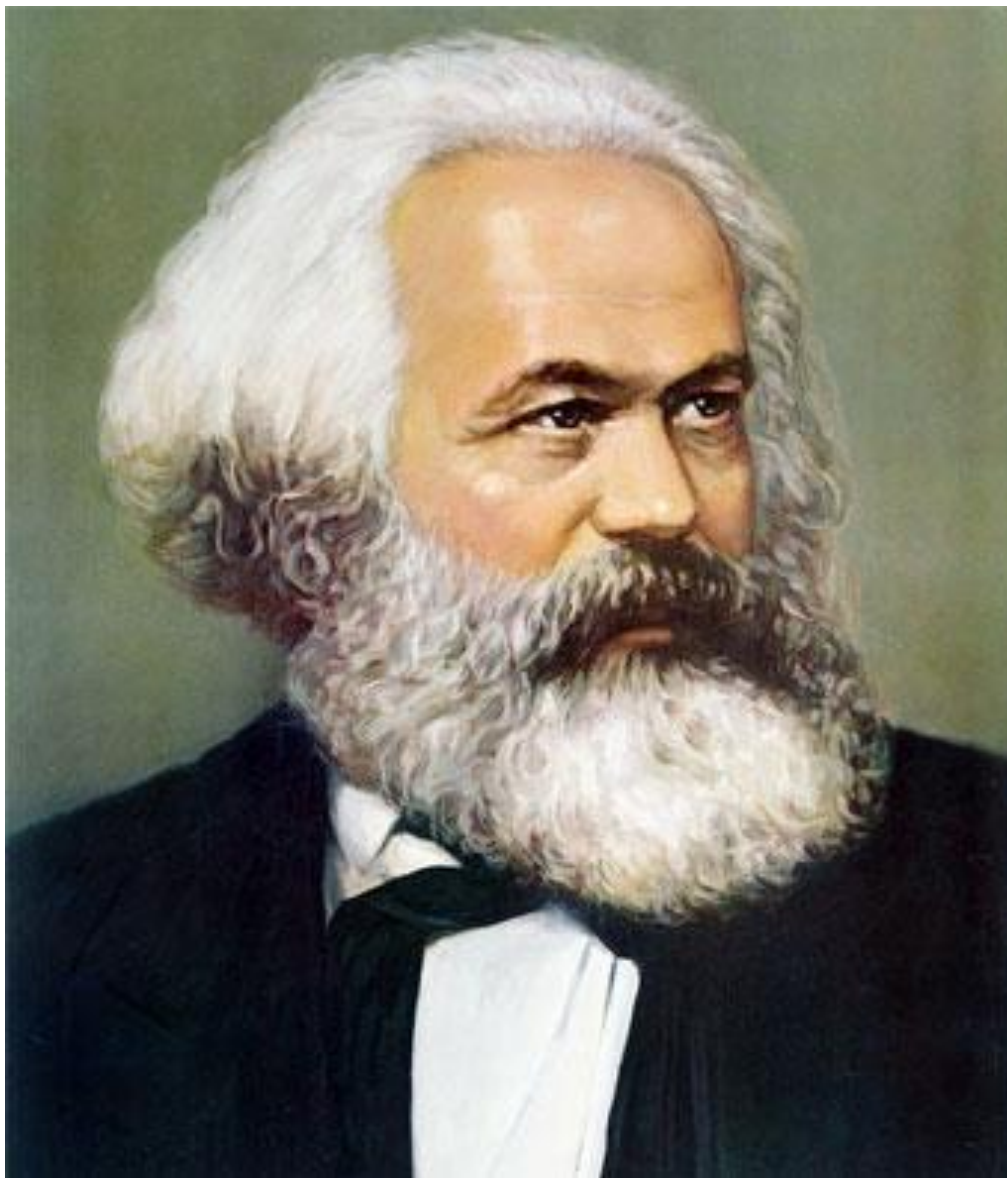

CHỦ NGHĨA DUY VẬT LỊCH SỬ

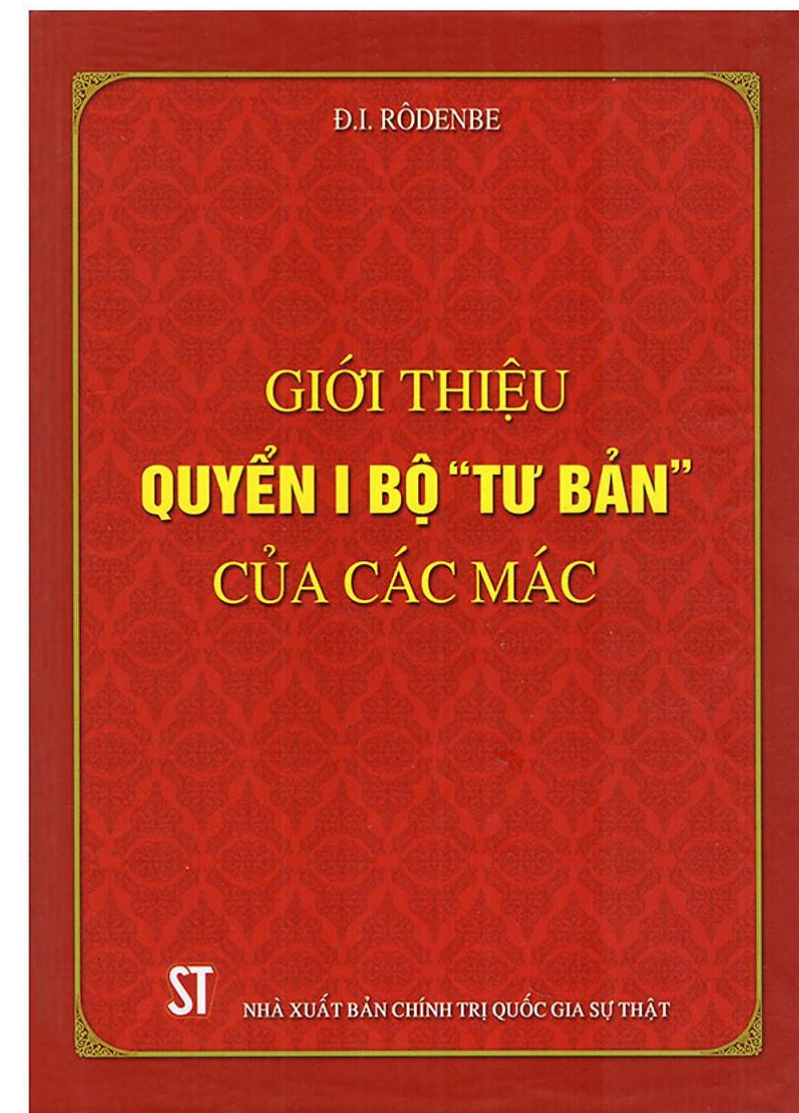
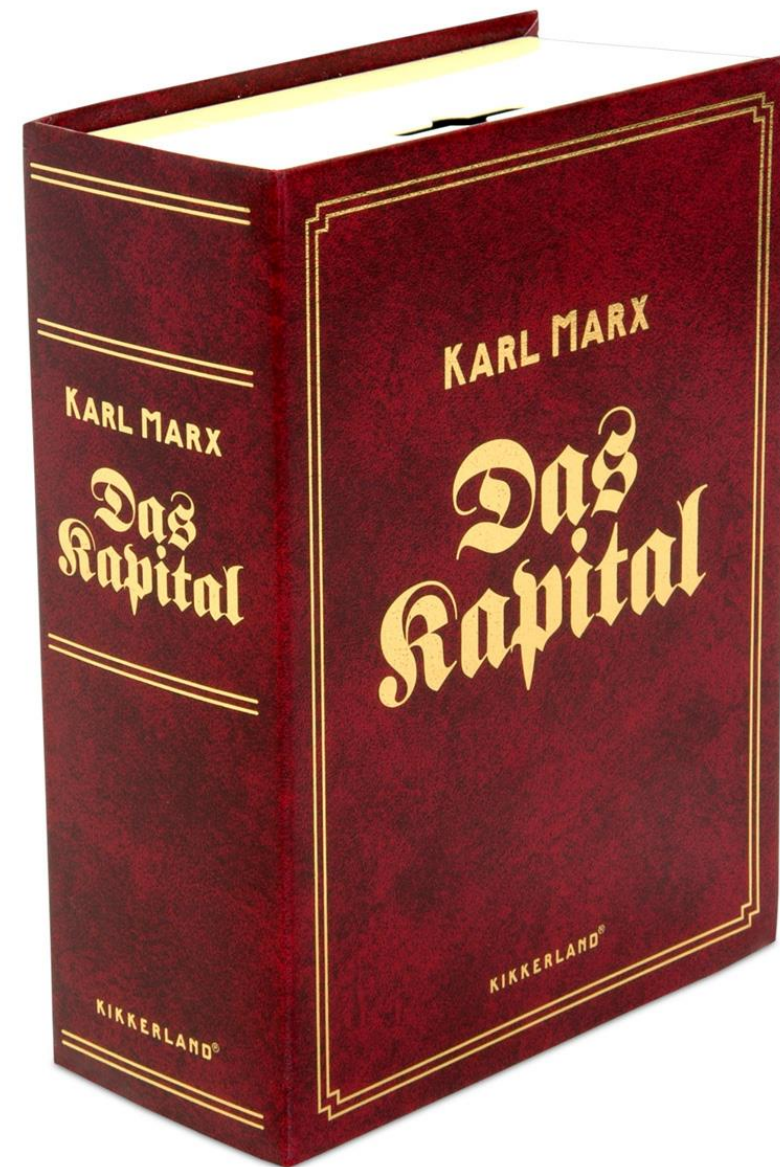
BÀI 3: XÃ HỘI HỌC KARL MARX (1818-1883)

SƠ LƯỢC VỀ TIỂU SỬ KARL MARX

KARL MARX
(1818-1883)

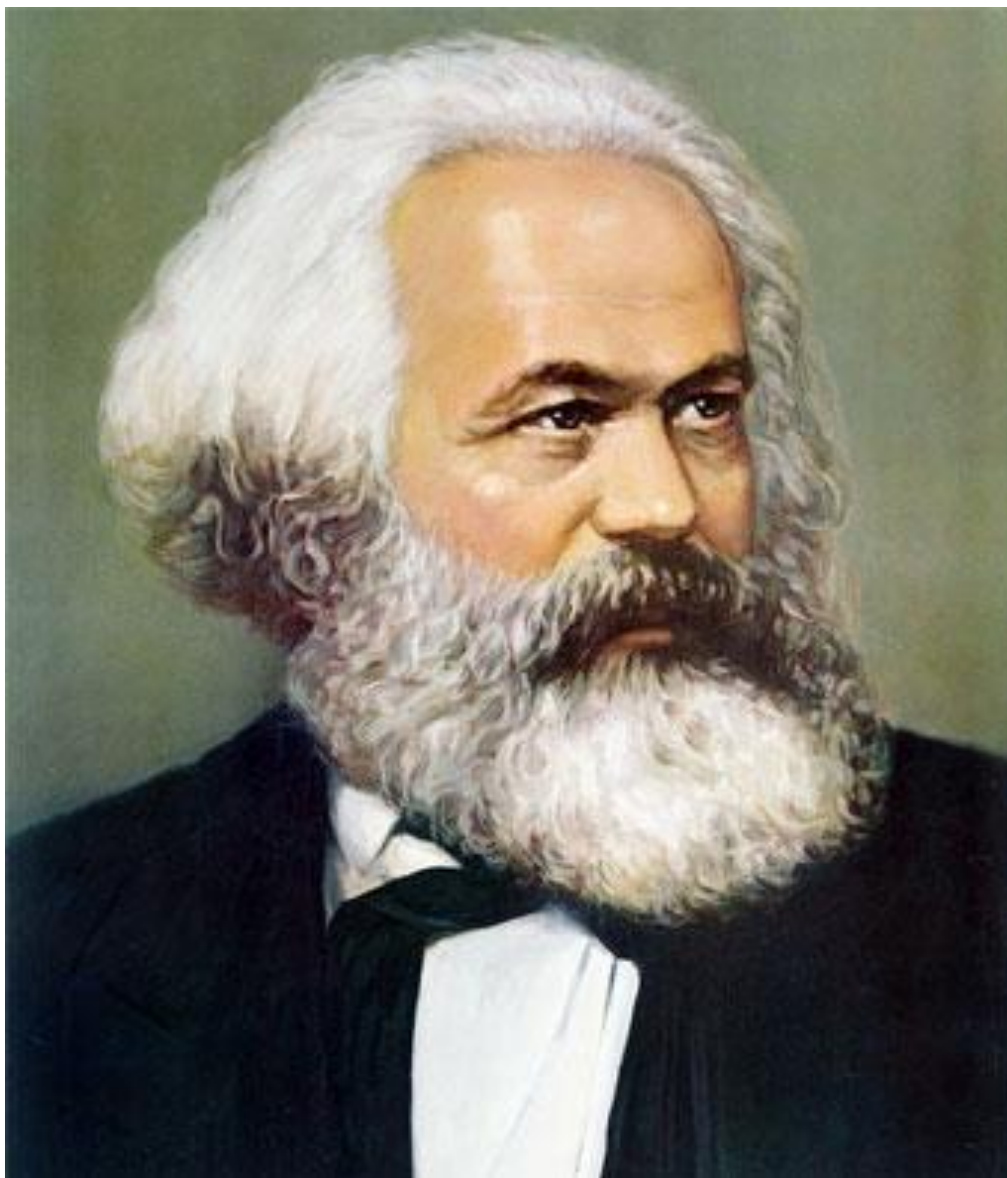
❑ Một trong những tác phẩm vĩ đại của K.Marx là bộ Tư bản

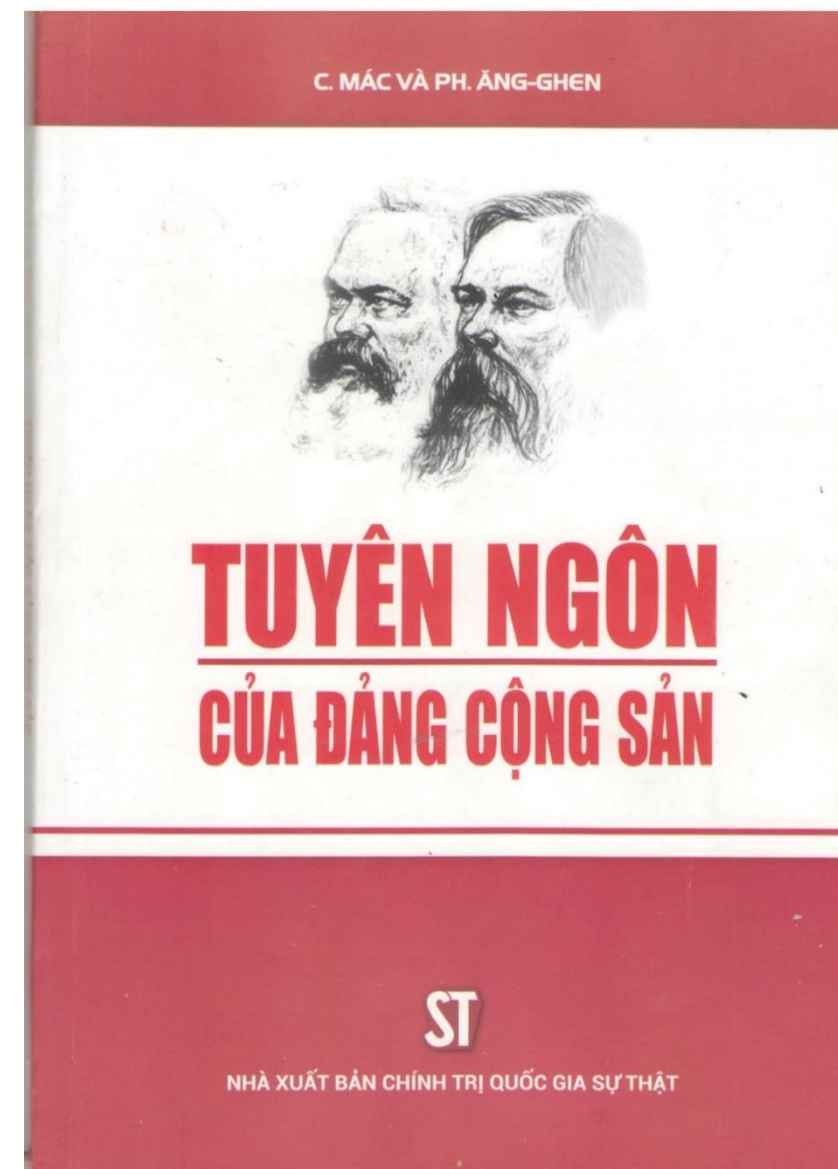
BÀI 3: XÃ HỘI HỌC KARL MARX (1818-1883)

SƠ LƯỢC VỀ TIỂU SỬ KARL MARX

KARL MARX
(1818-1883)

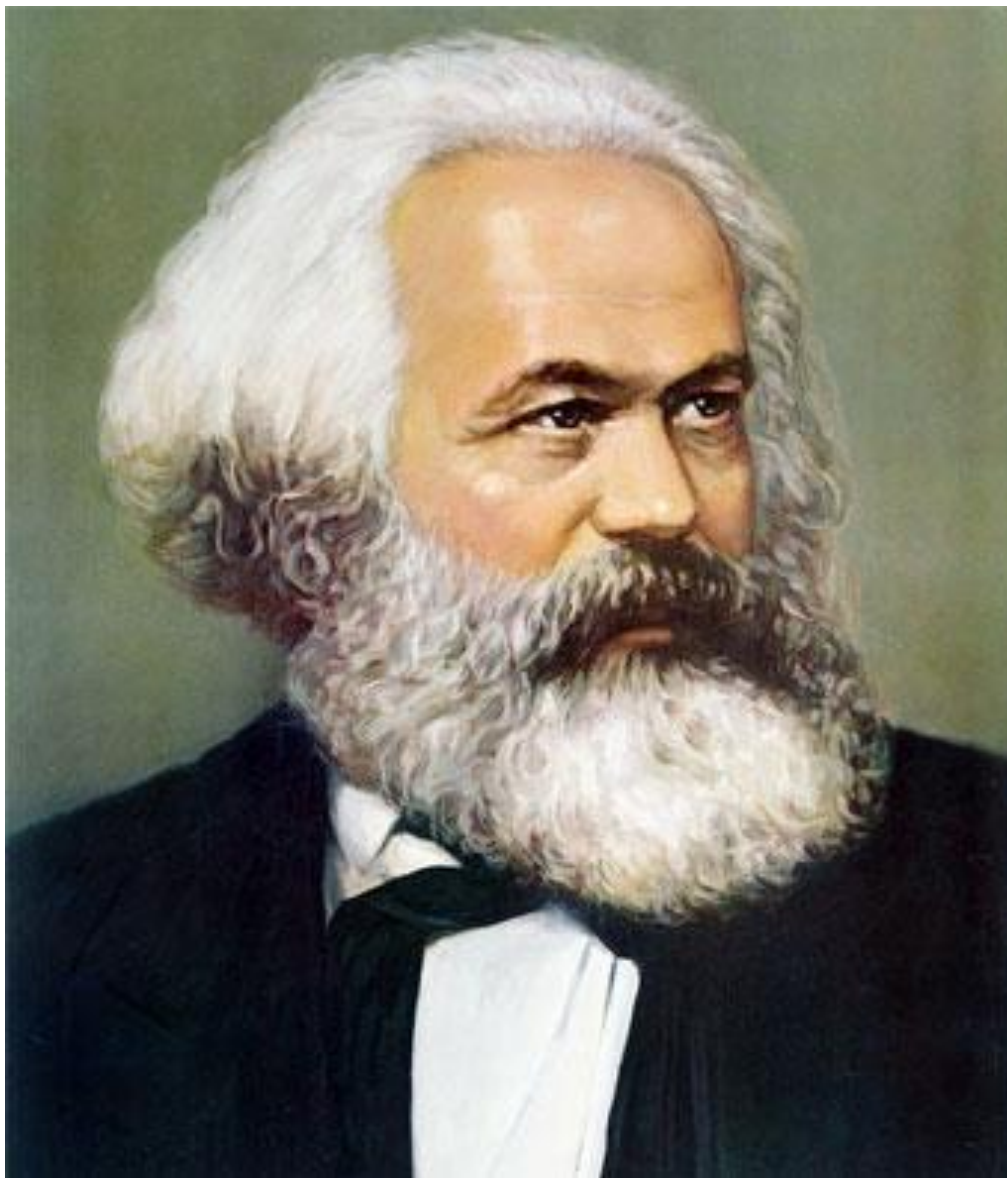
❑ Tuyên ngôn Đảng Cộng Sản (1848) của K.Marx và Engels là kim chỉ nam cho hoạt động cách mạng của những người cộng sản trên toàn thế giới.

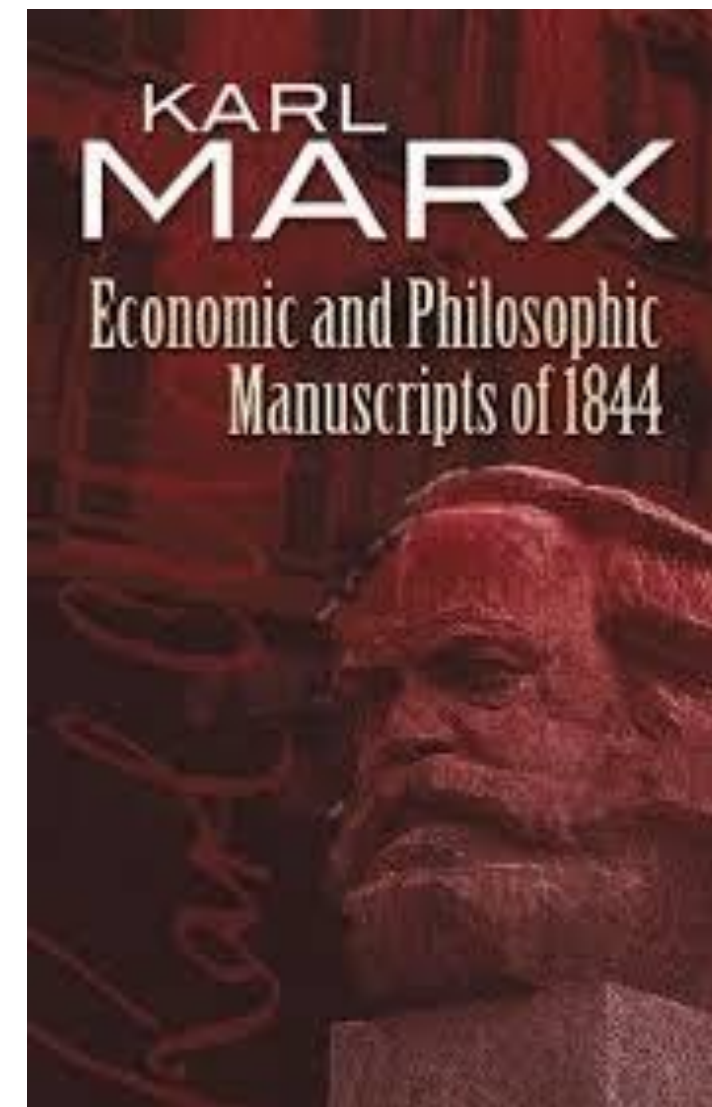
BÀI 3: XÃ HỘI HỌC KARL MARX (1818-1883)

SƠ LƯỢC VỀ TIỂU SỬ KARL MARX

KARL MARX
(1818-1883)

☐ Ngoài ra K. Marx còn có những tác phẩm như:

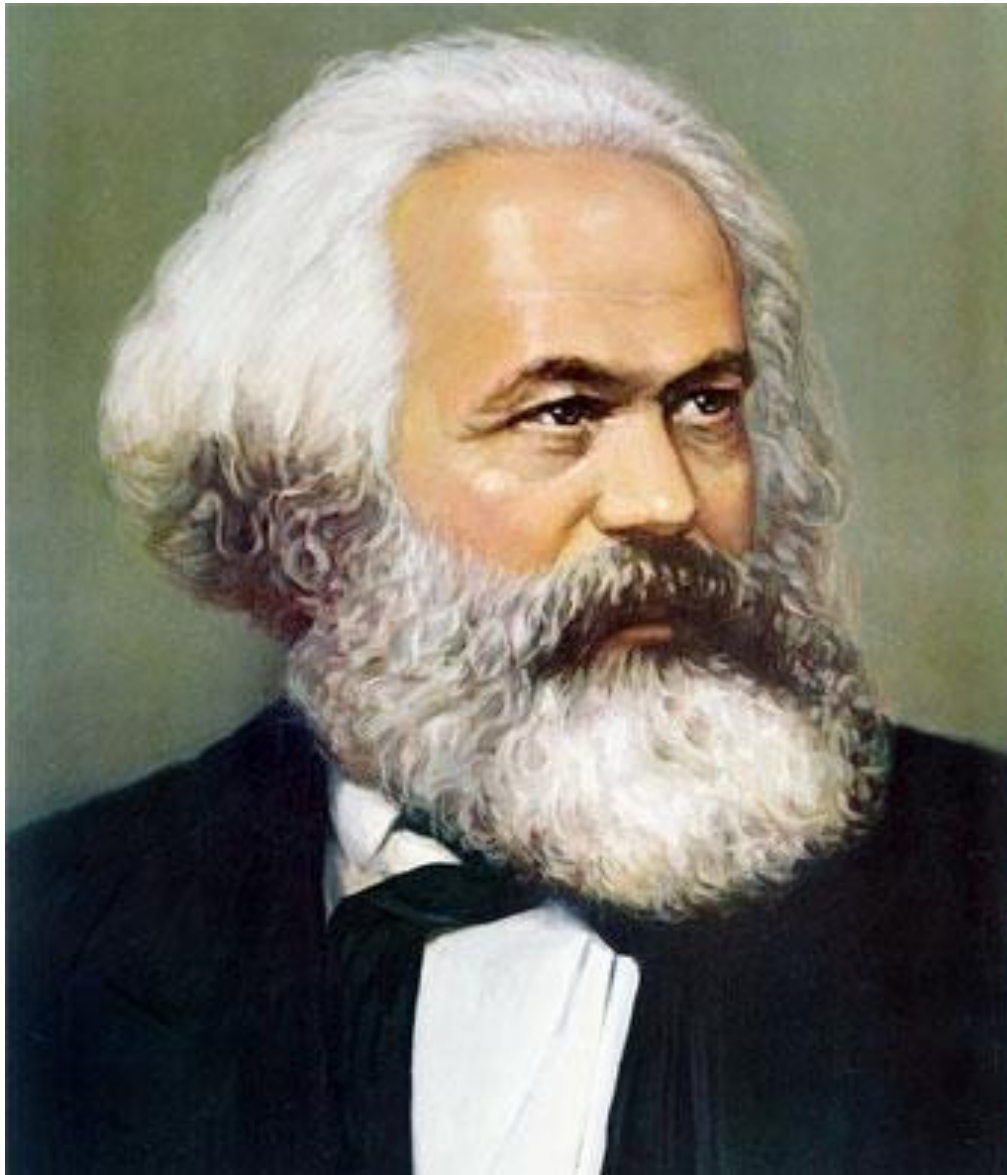

Bản thảo kinh tế - Triết học năm 1844

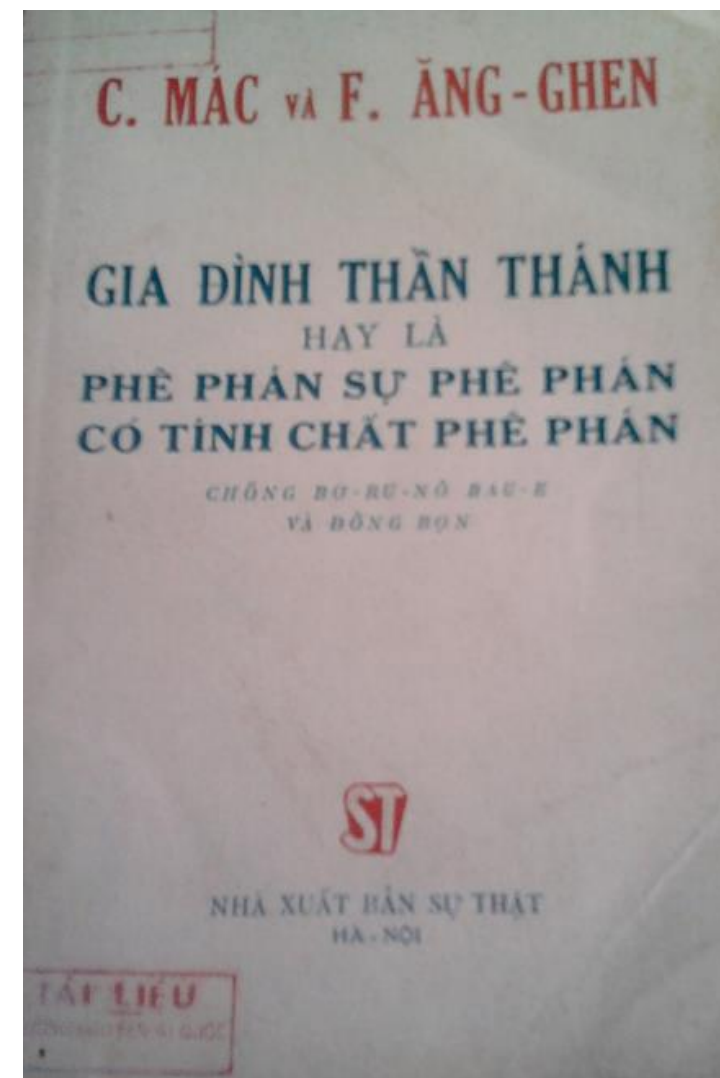
BÀI 3: CÁC NHÀ KHOA HỌC XÃ HỘI HỌC – KARL MARX

SƠ LƯỢC VỀ TIỂU SỬ KARL MARX

KARL MARX
(1818-1883)

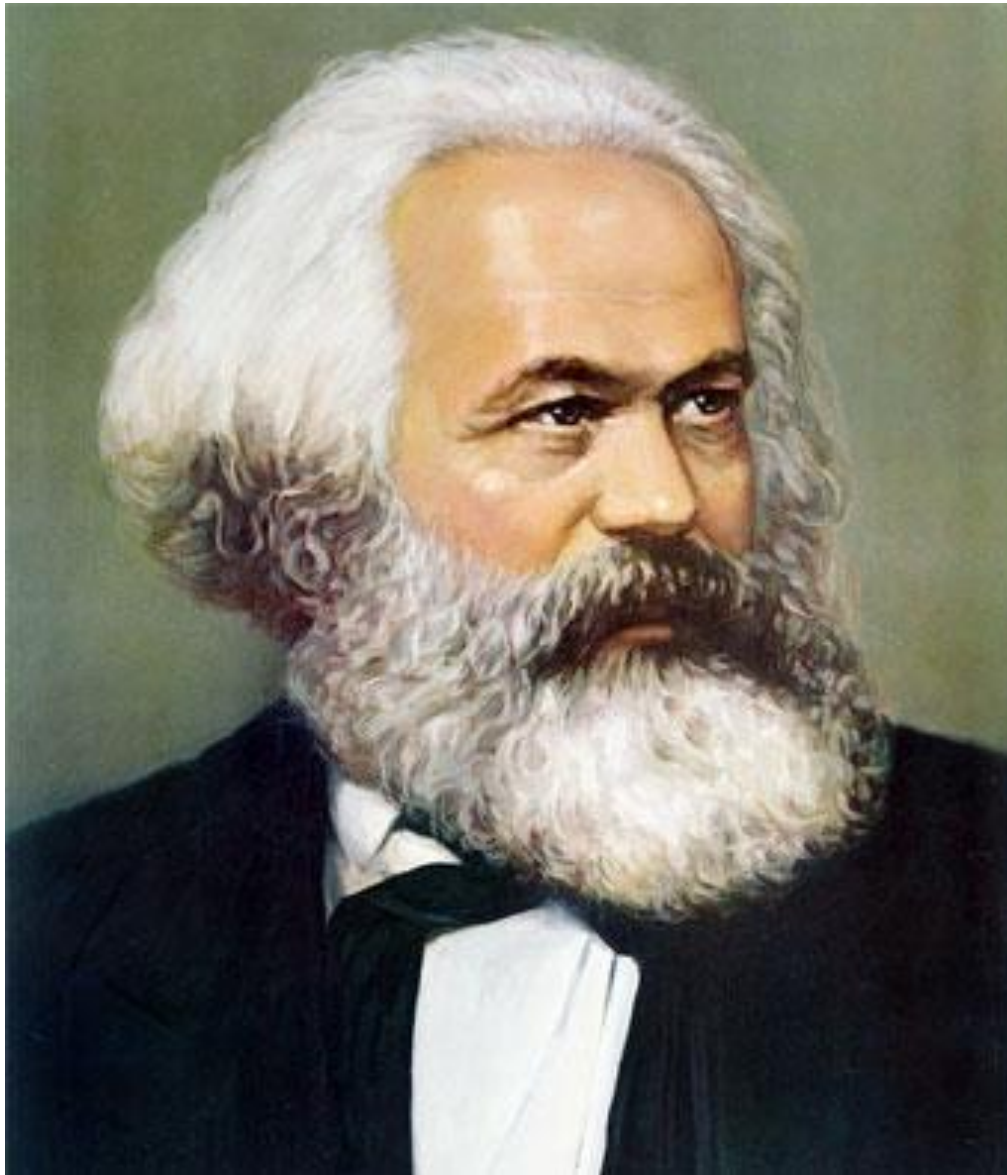
□ Ngoài ra K. Marx còn có những tác phẩm như:

Gia đình thần thánh (2/1845)

BÀI 3: CÁC NHÀ KHOA HỌC XÃ HỘI HỌC – KARL MARX

SƠ LƯỢC VỀ TIỂU SỬ KARL MARX

KARL MARX
(1818-1883)

☐ Ngoài ra K. Marx còn có những tác phẩm như:

Hệ tư tưởng Đức (1845 – 1846)

BÀI 3: CÁC NHÀ KHOA HỌC XÃ HỘI HỌC – KARL MARX

CÁC QUAN NIỆM VỀ XÃ HỘI HỌC KARL MARX

CHỦ NGHĨA DUY VẬT LỊCH SỬ

Chủ nghĩa duy vật lịch sử được các nhà xã hội học mácxít coi là xã hội học đại cương mácxít

Theo K.Marx: Các quá trình và hiện tượng xã hội là sự thống nhất của chủ nghĩa duy vật và phép biện chứng về lịch sử và xã hội, gọi là chủ nghĩa duy vật lịch sử

BÀI 3: CÁC NHÀ KHOA HỌC XÃ HỘI HỌC – KARL MARX

CÁC QUAN NIỆM VỀ XÃ HỘI HỌC KARL MARX

CHỦ NGHĨA DUY VẬT LỊCH SỬ

người và xã hội.

K.Marx đã vận dụng và phát triển phép biện chứng của Hegel trong nghiên cứu hiện thực xã hội và con người

➔ Điều này đòi hỏi nghiên cứu xã hội học phải tập trung vào phân tích mối liên hệ giữa con

BÀI 3: CÁC NHÀ KHOA HỌC XÃ HỘI HỌC – KARL MARX

CÁC QUAN NIỆM VỀ XÃ HỘI HỌC KARL MARX

QUAN NIỆM VỀ BẢN CHẤT CON NGƯỜI

Bắt nguồn từ quá trình sản xuất thực của xã hội. Do đó, bản chất của xã hội và con người thể hiện qua các đặc điểm cơ bản:

BÀI 3: CÁC NHÀ KHOA HỌC XÃ HỘI HỌC – KARL MARX

CÁC QUAN NIỆM VỀ XÃ HỘI HỌC KARL MARX

QUAN NIỆM VỀ BẢN CHẤT CON NGƯỜI

- Bị quy định bởi hoạt động sản xuất ra của cải vật chất
- Có điều kiện để bộc lộ các năng lực người tiềm tàng, mà những năng lực đó không thể có ở động vật
- Là sản phẩm phụ thuộc vào vào sự phân công lao động
- Ở mọi xã hội, ý thức xã hội như: hệ tư tưởng, chính trị, pháp luật, đạo đức, văn hóa, tôn giáo. Bị quy định bởi tồn tại xã hội

CÁC QUAN NIỆM VỀ XÃ HỘI HỌC KARL MARX

QUAN NIỆM VỀ BẢN CHẤT CON NGƯỜI

Từ bốn đặc điểm cơ bản trên chúng ta thấy, nghiên cứu xã hội học cần:

- Phân tích mối quan hệ giữa con người với con người, con người với môi trường xã hội, con người với môi trường tự nhiên
- Vạch ra những cơ chế, điều kiện xã hội cản trở hay thúc đẩy những năng lực phẩm chất của con người trong quá trình lao động xã hội
- Nghiên cứu thực tiễn để xóa bỏ hình thức sở hữu tư nhân về tư liệu sản xuất và xác lập hình thức sở hữu xã hội

BÀI 3: CÁC NHÀ KHOA HỌC XÃ HỘI HỌC – KARL MARX

CÁC QUAN NIỆM VỀ XÃ HỘI HỌC KARL MARX

QUAN NIỆM VỀ BẢN CHẤT CON NGƯỜI

Từ bốn đặc điểm cơ bản trên chúng ta thấy, nghiên cứu xã hội học cần

- Nghiên cứu lý luận để phân tích cơ cấu xã hội để chỉ ra được những bất bình đẳng xã hội
- Quan tâm và làm sáng tỏ cách thức tổ chức xã hội ảnh hưởng đến hệ tư tưởng, hệ giá trị của cá nhân, nhóm, các tầng lớp xã hội.

BÀI 3: CÁC NHÀ KHOA HỌC XÃ HỘI HỌC – KARL MARX

CÁC QUAN NIỆM VỀ XÃ HỘI HỌC KARL MARX

QUY LUẬT PHÁT TRIỂN LỊCH SỬ XÃ HỘI

Là lịch sử thay thế kế tiếp các hình thái kinh tế xã hội

Được làm sáng tỏ qua một hệ thống các khái niệm quan trọng nhất của chủ nghĩa duy vật lịch sử:

TƯ LIỆU SẢN XUẤT

LỰC LƯỢNG SẢN XUẤT

QUAN HỆ SẢN XUẤT

PHƯƠNG THỨC SẢN XUẤT

HÌNH THÁI KINH TẾ XÃ HỘI

VỀ PHƯƠNG PHÁP

CÓ 3
CƠ SỞ
PHƯƠNG
PHÁP

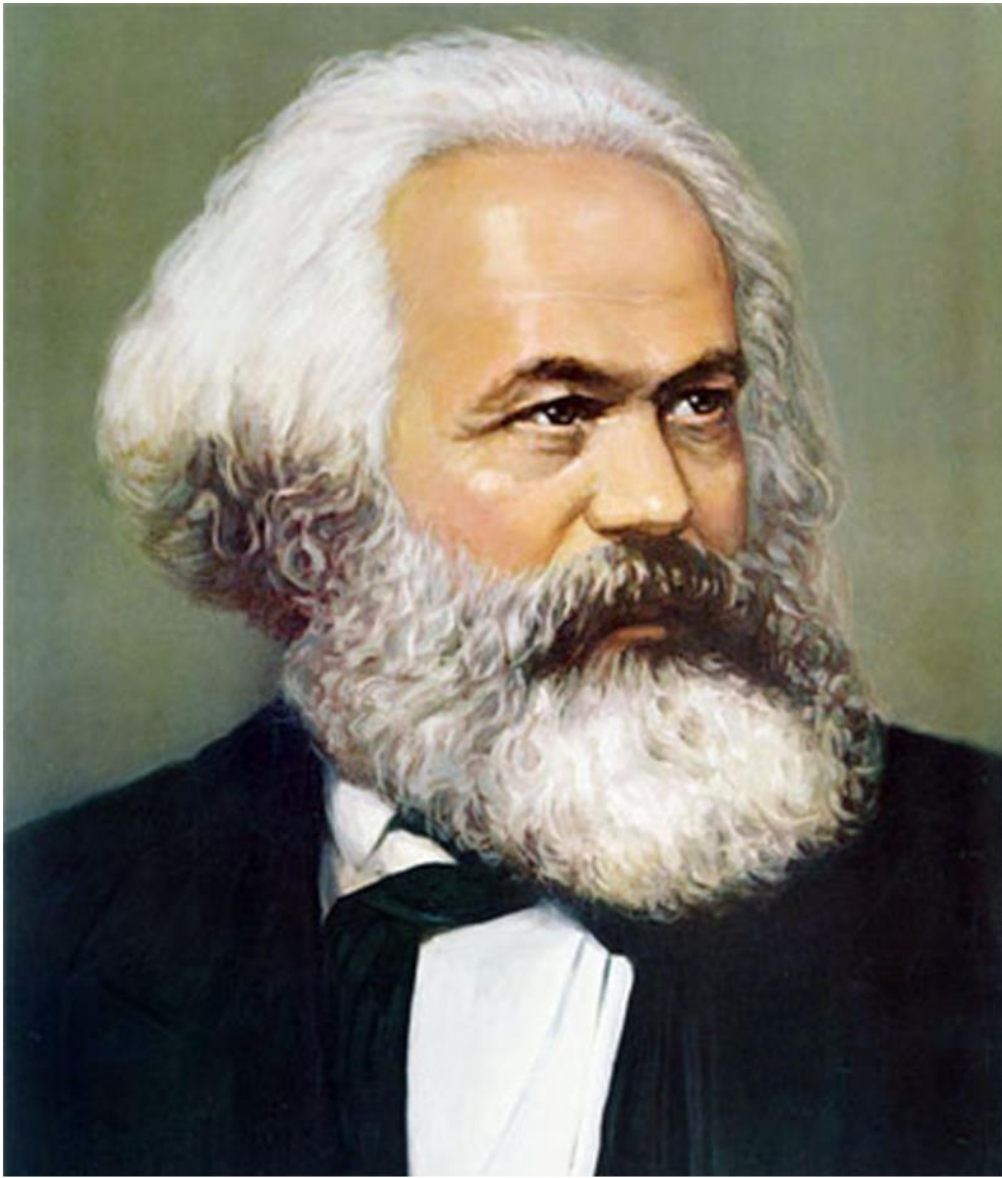
Dựa trên chủ nghĩa duy vật

Dựa trên phép biện chứng

Dựa vào lịch sử cụ thể

KẾT LUẬN ⁽⁴⁾

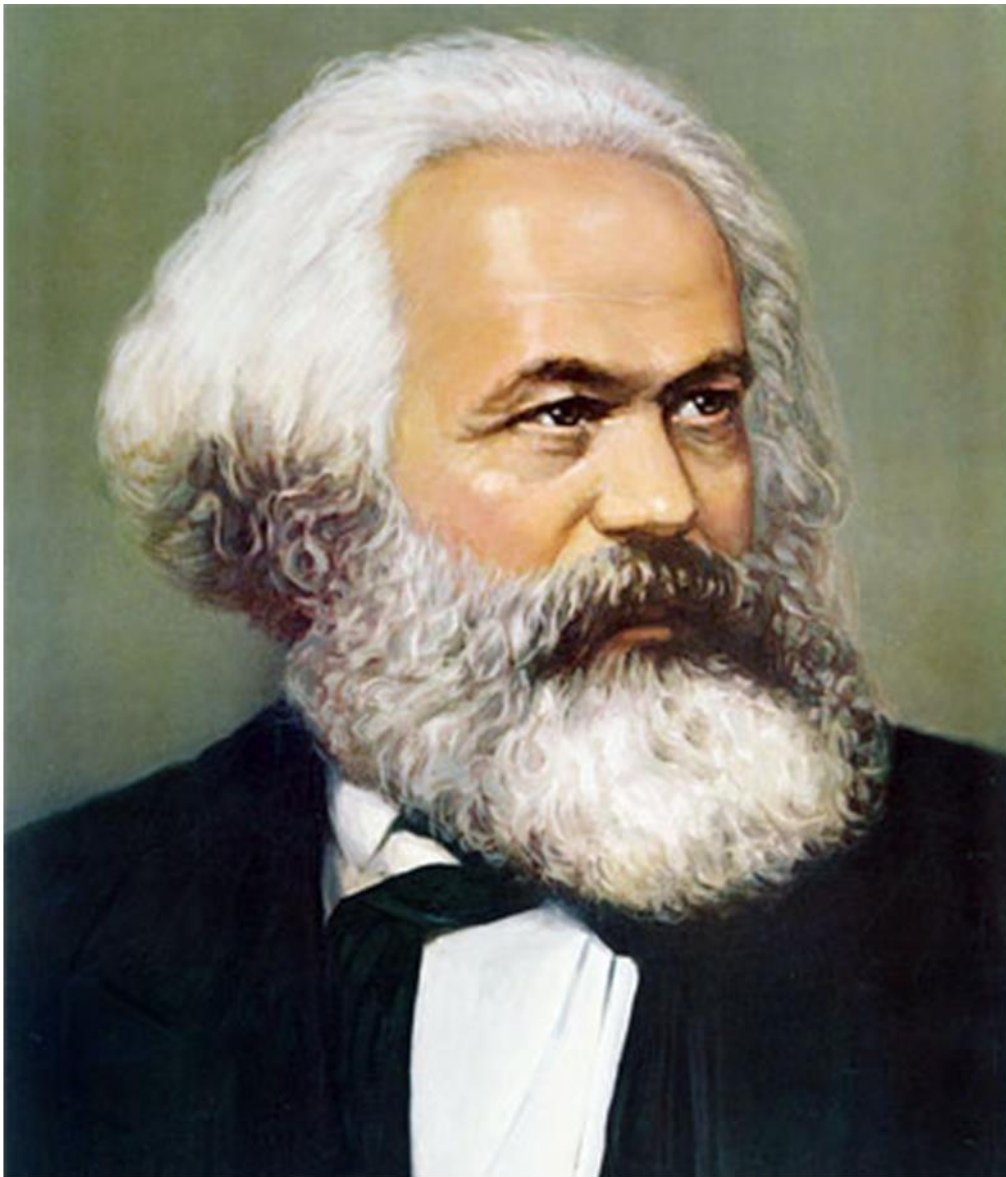

KARL MARX
(1818-1883)

- ❑ Học thuyết của Marx nói chung và chủ nghĩa duy vật nói riêng có ý nghĩa và tầm quan trọng vô cùng to lớn đối với xã hội học nói riêng và đối với khoa học xã hội nói chung.
- ❑ Các quan điểm của Marx về lịch sử xã hội và cấu trúc xã hội tạo thành bộ khung lý luận và phương Pháp luận nghiên cứu xã hội học theo nhiều hướng khác nhau

BÀI 3: CÁC NHÀ KHOA HỌC XÃ HỘI HỌC – KARL MARX

KẾT LUẬN

KARL MARX
(1818-1883)

- ❑ Việc nhấn mạnh cấu trúc giai cấp của xã hội mở ra hướng nghiên cứu xã hội học giai cấp và phân tầng xã hội theo giai cấp.
- ❑ Điều quan trọng nhất theo ông, các nhà xã hội học tiến bộ không những chỉ giải thích về thế giới mà còn góp phần tạo ra những biến đổi thế giới để xây dựng xã hội phát triển, công bằng, dân chủ và văn minh.

CÂU HỎI TRẮC NGHIỆM

BÀI 3: CÁC NHÀ KHOA HỌC XÃ HỘI HỌC – KARL MARX

CÂU HỎI TRẮC NGHIỆM

CÂU HỎI

Nhà xã hội học K.Marx sinh năm nào?

A

1818 ở Treves

B

1883 ở Luân Đôn

C

1873 ở Treves

D

1890 ở Mỹ

BÀI 3: CÁC NHÀ KHOA HỌC XÃ HỘI HỌC – KARL MARX

CÂU HỎI TRẮC NGHIỆM

CÂU HỎI

Nhà xã hội học K.Marx sinh năm nào?

A

1818 ở Treves

B

1883 ở Luân Đôn

C

1873 ở Treves

D

1890 ở Mỹ

BÀI 3: CÁC NHÀ KHOA HỌC XÃ HỘI HỌC – KARL MARX

CÂU HỎI TRẮC NGHIỆM

CÂU HỎI

Nhà xã hội học K.Marx mất vào năm nào?

A

1873 ở Treves

B

1883 ở Luân Đôn

C

1893 ở Mỹ

D

1783 ở Anh

BÀI 3: CÁC NHÀ KHOA HỌC XÃ HỘI HỌC – KARL MARX

CÂU HỎI TRẮC NGHIỆM

CÂU HỎI

Nhà xã hội học K.Marx mất vào năm nào?

A

1873 ở Treves

B

1883 ở Luân Đôn

C

1893 ở Mỹ

D

1783 ở Anh

BÀI 3: CÁC NHÀ KHOA HỌC XÃ HỘI HỌC – KARL MARX

CÂU HỎI TRẮC NGHIỆM

CÂU HỎI

Quy luật phát triển lịch sử xã hội được làm sáng tỏ qua một hệ thống các khái niệm quan trọng nhất của chủ nghĩa duy vật lịch sử là?

A

Tư liệu sản xuất

B

Quan hệ sản xuất

C

Lực lượng sản xuất

D

Phương thức sản xuất

E

Hình thái kinh tế xã hội

F

Tất cả các ý trên

BÀI 3: CÁC NHÀ KHOA HỌC XÃ HỘI HỌC – KARL MARX

CÂU HỎI TRẮC NGHIỆM

CÂU HỎI

Quy luật phát triển lịch sử xã hội được làm sáng tỏ qua một hệ thống các khái niệm quan trọng nhất của chủ nghĩa duy vật lịch sử là?

A

Tư liệu sản xuất

B

Quan hệ sản xuất

C

Lực lượng sản xuất

D

Phương thức sản xuất

E

Hình thái kinh tế xã hội

F

Tất cả các ý trên

BÀI 3: CÁC NHÀ KHOA HỌC XÃ HỘI HỌC – KARL MARX

CÂU HỎI TRẮC NGHIỆM

CÂU HỎI

Chọn đáp án đúng nhất về các quan niệm về xã hội học của Karl Marx?

A

Chủ nghĩa duy vật lịch sử: lý luận và phương pháp luận xã hội học, Quan niệm về bản chất của xã hội và con người

B

Quy luật phát triển lịch sử xã hội

C

Quan niệm về bản chất của xã hội và con người, Quy luật phát triển lịch sử xã hội

D

Chủ nghĩa duy vật lịch sử: lý luận và phương pháp luận xã hội học, Quan niệm về bản chất của xã hội và con người, Quy luật phát triển lịch sử xã hội

BÀI 3: CÁC NHÀ KHOA HỌC XÃ HỘI HỌC – KARL MARX

CÂU HỎI TRẮC NGHIỆM

CÂU HỎI

Chọn đáp án đúng nhất về các quan niệm về xã hội học của Karl Marx?

A

Chủ nghĩa duy vật lịch sử: lý luận và phương pháp luận xã hội học, Quan niệm về bản chất của xã hội và con người

B

Quy luật phát triển lịch sử xã hội

C

Quan niệm về bản chất của xã hội và con người, Quy luật phát triển lịch sử xã hội

D

Chủ nghĩa duy vật lịch sử: lý luận và phương pháp luận xã hội học, Quan niệm về bản chất của xã hội và con người, Quy luật phát triển lịch sử xã hội

BÀI 3: CÁC NHÀ KHOA HỌC XÃ HỘI HỌC – KARL MARX

CÂU HỎI

CÂU HỎI TRẮC NGHIỆM

Các phương pháp xã hội học của Karl Marx?

A

Dựa trên chủ nghĩa duy vật

B

Dựa trên phép biện chứng

C

Dựa vào lịch sử cụ thể

D

Dựa trên chủ nghĩa duy vật; Dựa trên phép biện chứng; Dựa vào lịch sử cụ thể

CÂU HỎI

CÂU HỎI TRẮC NGHIỆM

Các phương pháp xã hội học của Karl Marx?

A

Dựa trên chủ nghĩa duy vật

B

Dựa trên phép biện chứng

C

Dựa vào lịch sử cụ thể

D

Dựa trên chủ nghĩa duy vật; Dựa trên phép biện chứng; Dựa vào lịch sử cụ thể